Eğitim ve Gençlik Araştırmaları Dergisi | 2021 | Cilt:1 | Sayı:1 | Sayfa:21-30
Journal of Education & Youth Research | Volume:1 | Issue:1 | Pages:21-30

Lisansüstü Eğitimde Öğrencilerin Danışmanı İle Olan İlişkilerinde Yaşadıkları Etik Dışı Davranışlar

GÜLER, Damla[1] https://orcid.org/ 0000-0002-9907-1065

GÜLER, Yağmur[2] https://orcid.org/ 0000-0001-8883-6504

TUNCEL, Semiyha[3] https://orcid.org/ 0000-0003-0075-821X

Öz

Lisansüstü düzeyde danışmanlık öğrencinin duygusal ve psikolojik durumu ile birlikte mesleki gelişimi özelinde kritik bir önem taşımakta iken, yürütülmek zorunda olan dersler, atanma ve yükselme koşullarını yerine getirme zorunluluğu ve idari görevler lisansüstü danışmanlık gerekliliklerini yerine getirmede bir takım ihmal ya da suiistimalleri doğurmaktadır. Bu nedenle etik konusunun en çok ele alındığı ve tartışıldığı meslek gruplarından biri olan akademisyenlikte danışmanlık etiği önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmanın amacı lisansüstü düzeyde öğrenim gören öğrencilerin danışmanı ile olan ilişkilerinde etik dışı davranışlar olarak nitelendirdiği davranışları ortaya çıkarmaktır. Nitel araştırma yaklaşımı ve durum çalışması desenin kullanıldığı araştırmaya 5 farklı üniversiteden 1 yüksek lisans ve 9 doktora öğrencisi olmak üzere toplam 10 (6 erkek, 4 kadın) öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme türlerinden kartopu örnekleme stratejisi kullanılmıştır. Araştırma verileri yarı-yapılandırılmış görüşme formları ile elde edilmiştir. Veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Tutum ve davranışlar, mesleki sorumluluk, bilimsel yanıltma ve faydalanma olmak üzere toplam 3 temaya ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Etik Dışı Davranışlar, Danışman Öğrenci İlişkisi, Lisansüstü Öğrenciler

Non-ethical Behaviours That Exists in the Relationship Between Postgraduate Students and Their Advisors

Abstract

In fact, while the postgraduate counseling is critical to the professional development of the student, along with the emotional and psychological status of them, the courses that have to be carried out, the obligation to have the requirements for appointment and promotion, and administrative tasks leads to some negligence or abuse in fulfilling the postgraduate counseling requirements. For this reason, consultancy ethics, one of the professional parts of ethics, has an important place in academics.In this respect, the purpose of this study is to reveal unethical behaviours in the relationship with the advisor and their postgraduate level students.Ten students comprised of master and doctorate voluntarily participated this research designed by qualitative research approach and case study pattern. The research data were obtained from semi-structured interviews form. Content analysis was used to explain the data. A total of 3 themes were reached: attitudes and behaviors, professional responsibility and scientific deception and exploitation.

Keywords: Unethical Behaviours, Advisor- Student Relationship, Postgraduate Level Students

[1] GÜLER, Damla, Arş. Gör., Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, gulerd@ankara.edu.tr
[2] GÜLER, Yağmur, Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, gulery@ankara.edu.tr
[3] TUNCEL Semiyha, Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, sdolasir@ankara.edu.tr

GİRİŞ

Günümüzde lisans programından mezun olan öğrencilerin oranın artması bunun beraberinde iş hayatında daha nitelikli insanlara ihtiyaç duyulması, lisansüstü eğitime olan ilginin giderek artmasını sağlamıştır. Belli bir alana ilişkin uzmanlık becerilerine sahip nitelikli insanların yetiştirilmesini sağlayan lisansüstü eğitim, yükseköğretim kademesinde verilen yüksek lisans ve doktora eğitimini kapsamaktadır.

Lisansüstü eğitime başlayan öğrenciler dahil oldukları akademik dünyaya uyum sağlamaya çalışırken kendilerini yeni rol, beklenti ve ihtiyaçlar içinde bulmaktadırlar. Bu eğitim sürecinde danışmanlık, öğrencilerin akademik topluluğa uyum sağlamasında, akademik ve sosyal gelişimlerinin desteklenmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Aydın, 2016, s.115). Danışmanlık, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu 22. maddesi c bendinde "İlgili birim başkanlığınca düzenlenecek programa göre, belirli günlerde öğrencileri kabul ederek, onlara gerekli konularda yardım etmek, bu kanundaki amaç ve ana ilkeler doğrultusunda yol göstermek ve rehberlik etmek" olarak tanımlanmaktadır (YÖK, 1981). Danışmanlık, üniversitede bir öğretim elemanın öğrencisine akademik (ders, proje ya da tez süreci) ve akademik olmayan alanlardaki (iş ve sosyal hayat) konularda yol gösterdiği bir süreçtir (Nunez vd., 2013).

Danışman öğrenci ilişkisi, lisansüstü eğitimin önemli ve vazgeçilmez bir parçasıdır (Luna ve Cullen, 1998) ve danışman, öğrencilerin lisansüstü eğitimleri boyunca etkileşimde olacakları en önemli kişilerden biridir (Nettles ve Millett, 2006). Araştırmalar, danışmanın, öğrencinin mesleki ve kişisel gelişimi üzerinde büyük bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Danışmanlar, öğrencilerine konferanslara, araştırma projelerine katılma ve sunum yapma, fırsatları sağlayarak onların sosyalleşmesine ve lisansüstü deneyimlerinin kalitesine katkıda bulunur; ayrıca öğrencilerin akademik topluluğunun bir parçası olmalarına yardımcı olur ve öğrencilerin özgüvenini destekler (Lyons vd., 1990; Lovitts 2001; Manathunga ve Goozée, 2007; Kohlfeld vd., 2019). Danışmanlık sürecinde danışman, rollerini yerine getirirken bazı etik sorunlar ortaya çıkabilmektedir.

Cox (1998, s.287) danışman rollerini öğretmen, mentor ve usta olmak üzere üç kategoride toplamıştır ve bu rollerin beraberinde ortaya çıkabilecek etik sorunları şu şekilde belirtmiştir: Öğretmen rolünde danışmanın; kayıt, oryantasyon, ders seçimi ve sınav hazırlığı gibi süreçlerde öğrenciye karşı ilgisiz ve saygısız olması karşılaşılabilecek etik sorunlar olarak görülmektedir. Mentor rolünde ise danışmanın; ders planlama, mesleki danışma ve yerleştirme gibi süreçlerde öğrenciye güven ve samimiyetle yaklaşması yerine öğrenciyle uygun olmayan yakınlık kurması etik bir sorun olarak görülmektedir. Son olarak usta rolünde danışmanın; araştırma çalışmaları, staj ve uygulama sürecinde istismara yönelik davranış sergilemesi etik bir sorun olarak görülmektedir. Bu tür etik sorunlar danışman ve öğrenci arasındaki ilişkinin niteliğini düşürmekte hatta öğrencilerin lisansüstü eğitimi terk etmesi noktasına bile getirebilmektedir (Thomas, 2002; Deniz, 2019).

Özünde lisansüstü eğitimde danışmanlık öğrencinin duygusal ve psikolojik durumu ile birlikte mesleki gelişimi özelinde kritik bir önem taşımakta iken, yürütülmek zorunda olan dersler, atanma ve yükselme koşullarını yerine getirme zorunluluğu ve idari görevler lisansüstü danışmanlık gerekliliklerini yerine getirmede bir takım ihmal ya da suistimalleri doğurmaktadır. Bu nedenle etik konusunun en çok ele alındığı ve tartışıldığı meslek gruplarından biri olan akademisyenlikte danışmanlık etiği önemli bir yere sahiptir. Lisansüstü öğrencilerin danışmanları ile olan ilişkilerinde yaşadıkları etik dışı davranışları nedenleriyle ortaya çıkaran ve bu davranışların önlenmesine yönelik çözüm önerileri getiren araştırmaların yapılması etik dışı davranışların engellenmesi noktasında önemli görülmektedir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında bu çalışmanın amacı lisansüstü düzeyde öğrenim gören öğrencilerin danışmanı ile olan ilişkilerinde etik dışı davranışlar olarak nitelendirdiği davranışları ortaya çıkarmaktır.

YÖNTEM

Araştırma Deseni ve Katılımcılar

Çalışma betimleyici etik kuramına dayandırılmıştır. Betimleyici etik, insan davranışlarını gözlemleyip kişinin kendi davranışlarına yönelmesini ve eleştirel bir açıdan bakmasını temel almaktadır. Betimleyici etik uygulamalı etik olarak da adlandırılmaktadır ve çeşitli mesleklerde veya kimi durumlarda karşılaşılabilecek etik ikilemlerde, davranış, ilke ve ahlak kuramları ile karşılaştırılması ve kıyaslanması için ölçütler oluşturma ve bunların insan davranışlarındaki uygulanışını incelemektedir (Resnik, 2004; Akt. Yılmaz, 2019).

Nitel araştırma yaklaşımı ve durum çalışması desenin kullanıldığı araştırmaya 5 farklı üniversiteden 1 yüksek lisans ve 9 doktora öğrencisi olmak üzere toplam 10 (6 erkek, 4 kadın) öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme türlerinden kartopu örnekleme stratejisi kullanılmıştır. Bu strateji ile çalışmamızda yer alan katılımcıların danışmanları tarafından etik dışı davranışa maruz kalmış olması ölçütüne uyan katılımcılara yer verilmiş ve bu katılımcıların bu duruma maruz kalmış başka insanları önermesi ile yeni katılımcılara ulaşılmıştır (Patton, 2014). Durum çalışması deseni; araştırmacının bir programı, durumu, aktiviteyi, süreci veya bir ya da daha fazla kişiyi derinlemesine araştırdığı çalışmalardır (Creswell ve Creswell, 2017).

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri yarı yapılandırılmış bireysel görüşme tekniği ile toplanmıştır. Katılımcılara çalışmanın amacı, içeriği ve yöntemi konusunda gerekli bilgiler verilmiş ve araştırma için gönüllü olan katılımcılar araştırmaya dahil edilmiştir. Her bir görüşme öncesinde çalışmanın içeriği katılımcılara açıklanmış, çalışmadan elde edilecek bulguların sadece bu çalışma kapsamında kullanılacağı konusunda katılımcılar bilgilendirilmişlerdir. Katılımcılardan izin alınarak ses kayıt cihazı kullanılmıştır ve katılımcıların her birinin Bilgilendirme ve Onay Formu'nu imzalamaları istenmiştir. Görüşmelerin süresi ortalama 35 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Bireysel görüşmelerin ses kayıtlarının tamamı bilgisayar ortamına aktarılmış ve elde edilen verilerin tamamı içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

Araştırmacılar, birbirlerinden bağımsız olarak her görüşme için içerik analizini gerçekleştirmiş ve daha sonra birlikte ortak temaları oluşturmuşlardır. Temalar doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Araştırmanın güvenirliği için, araştırmacılar tarafından belirlenen temalar, analizi yapan araştırmacıların dışında kalan diğer bir araştırmacı tarafından incelemiştir

BULGULAR

Verilerin analizi sonucu elde edilen bulgular, 3 tema altında sınıflandırılmıştır. Bunlar; tutum ve davranışlar, bilimsel yanıltma ve faydalanma ve mesleki sorumluluktur. Öğrenci görüşlerinin temalara göre dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo1

Öğrenci Görüşlerinin Temalara Göre Dağılımı

Tutum ve Davranışlar Teması	Mesleki Sorumluluk Teması	Bilimsel Yanıltma ve Faydalanma
Baskıcı	Mesleki yetersizlik	Bilimsel yalancılık ve saptırmaya yönlendirme
Aşağılayıcı	Yeterince ilgi ve zaman ayırmama	Kişisel çıkar sağlama
Rahatsız edici	Yeterli geri bildirim vermeme	
Ayrımcılık		

Tutum ve Davranışlar Teması

Bu tema, baskıcı, aşağılayıcı, rahatsız edici davranışlar ve ayrımcılık kategorilerinden oluşmaktadır.

Baskıcı kategorisi kapsamında; öğrenciler, danışmanın tez ve seminer konusu seçme hakkı tanınmamasını, ilgi dışı çalışmaya zorlamasını, asimetrik güç ilişkisini kötüye kullanmasını, psikolojik baskıya maruz bırakmasını, etik dışı davranış olarak nitelendirmektedir.

Örneğin bir öğrenci bu konudaki görüşünü "*Danışmanımla ilişkimde her türlü baskı hissediyorum daha çok psikolojik baskı kızar mı diye korkuyorum. [A1]" şeklinde dile getirmiştir.*

Bir başka öğrenci *"Tezimin konusunu seçme hakkım yoktu. İstemedim ama hayır diyemedim. [A6]" şeklinde dile getirmiştir.*

Aşağılayıcı kategorisi kapsamında; öğrenciler, danışmanın kendini öğrenciden üstün görmesini ve o yönde davranmasını ve küçümseyici sözler söylemesini etik dışı davranış olarak görmektedir.

Örneğin bir öğrenci bu konudaki görüşünü "*Çok sinirlendiğinde ayda yılda bir delirip hakaret edebiliyor. Genelde küçümseyici laflar söyler eğitim durumumu ve maddi durumumu küçümser. [A1]" şeklinde dile getirmiştir.*

Bir başka öğrenci *"Sürekli eleştiriyor, çocuk gibi azarlıyor. Yeterlilikten geçemezsiniz beni rezil etmeyin diyor. [A2]" şeklinde dile getirmiştir.*

Rahatsız edici davranışlar kategorisi kapsamında; öğrenciler danışmanın uygunsuz zamanlarda aramasını, sıkıştırmasını, özel hayata müdahale etmesini, onları soruşturmasını, anlayışsız ve saygısız davranmasını etik dışı davranış olarak nitelendirmektedir.

Örneğin bir öğrenci bu konudaki görüşünü "*Gece arıyordu aklına estiğinde gece bir buçukta, ikide mail atabiliyordu, mesaj gelebiliyordu. Bir ailemiz var, bir sosyal çevremiz var hayat sadece akademik hayattan oluşmuyor ama danışmanım bunu kabul etmiyor. Kafasına estiğinde her saat arıyor*. [A2]" şeklinde dile getirmiştir.

Bir başka öğrenci "*Dedektiflik yapıyor. Nereye gittin nereden geldin. 24 saat ilgileniyordu*. [A3]" şeklinde dile getirmiştir.

Ayrımcılık kategorisi kapsamında; öğrenciler, danışmanın objektif değerlendirme yapmamasını, cinsiyet ayrımı yapmasını ve bazı öğrencileri kayırmasını etik dışı davranış olarak görmektedir.

Örneğin bir öğrenci bu konudaki görüşünü "*Bize ödev verirdi. Biz ödevleri götürürdük kadın öğrencilerin ödevlerine bakmaz, bizimkileri en ince ayrıntısına kadar incelerdi ve onlara bonkör davranırdı. Cinsiyet ayrımı yapardı*. [A10]" şeklinde dile getirmiştir.

Mesleki Sorumluluk Teması

Bu tema, mesleki yetersizlik, yeterince ilgi ve zaman ayırmama ve yeterli geri bildirim vermeme kategorilerinden oluşmaktadır.

Mesleki yetersizlik kategorisi kapsamında; öğrenciler, danışmanın kendisini yenilememesini, bilimsel gelişimlerine katkı sağlamamasını, danışmanlarının bilgilerine güvenmediklerini, alanlarında yetersiz olmalarını etik dışı davranış olarak nitelendirmektedir.

Örneğin bir öğrenci bu konudaki görüşünü "*Çalıştığım alandaki yetersizliğinden dolayı tezime katkıda bulunmadı. [A8]"* şeklinde dile getirmiştir.

Bir başka öğrenci "*Öğrenciyi ileri götürmüyor. Hep kendisini tekrarlıyor*. [A5]" şeklinde dile getirmiştir.

Yeterince ilgi ve zaman ayırmama kategorisi kapsamında öğrenciler, danışmanın görüşme ayarlamamasını, ulaşılabilir olmamasını, görüşmeler esnasında öğrencilere kısa zaman ayırmasını, tez süreçlerini yavaşlatmasını, kariyer hedefleri ve çalışmaları hakkında yönlendirme yapmamasını, yardım etmemesini, öğrenci ile ilgili sorumluluk almamasını etik dışı davranış olarak nitelendirmektedir.

Örneğin bir öğrenci bu konudaki görüşünü "*Danışmanımla neredeyse 3 yılda 6 kez görüşebildim. Kendisi çok yoğundu.* [A7]" şeklinde dile getirmiştir.

Bir başka öğrenci "*Uğraşmak istemiyordu ya da çok yoğundu. Hiçbir konuda yönlendirmezdi. Özgürdüm kendim karar verir, seçerdim. [A1]"* şeklinde dile getirmiştir.

Yeterli geri bildirim vermeme kategorisi kapsamında; öğrenciler, danışmanın maillerine bakmamasını, çalışmaları ile ilgili bir dönüş yapmamasını, yeterli açıklama ve bilgi vermemesini etik dışı davranış olarak nitelendirmektedir.

Örneğin bir öğrenci bu konudaki görüşünü "*Hocam maillerine bakmaz, cevap vermezdi. Doktorada burstan yaralanmak için TÜBİTAK'a 5 yıl boyunca başvurdum ama sonuç gelmedi ancak bir gün oraya gittim ve TÜBİTAK' tan duyduğum cevap hayal kırıklığına uğrattı. Çünkü hocam onların onay maillerine her defasında geri dönmemişti*. [A7]" şeklinde dile getirmiştir.

Bir başka öğrenci "*Geç dönüt veriyor sonra yaptığım ödevi kabul etmiyor zaman kaybı oluyor.* [A10]" şeklinde dile getirmiştir.

Bilimsel Yanıltma ve Faydalanma Teması

Bu tema, bilimsel yalancılık ve saptırmaya yönlendirme ve kişisel çıkar sağlama kategorilerinden oluşmaktadır.

Bilimsel yalancılık ve saptırmaya yönlendirme kategorisi kapsamında; öğrenciler, danışmanın öğrenciden güncel olmayan verileri güncel gibi sunmasını, öğrenciden yalan kaynak göstermesini ve veri toplama sürecinde hileye başvurmasını istemesini etik dışı davranış olaraknitelendirmektedir.

Örneğin bir öğrencinin bu konudaki görüşü "*Kongrede sahte veri sunduk. Moderatör bunu anladı yüzümüzü kızarttı.* [A9]" şeklinde dile getirmiştir.

Bir başka öğrenci "*Ben çalışmak istemedim. Çünkü salamizasyon yapacaktı. Yani aynı verilerden iki farklı çalışma çıkaracaktı. [A8]"* şeklinde dile getirmiştir.

Çıkar sağlama kategorisi kapsamında; öğrenciler, danışmanın kendi işine yarayacak ödev vermesini, yayın yapma ve başka hocalarla iletişimini güçlendirme için öğrenciyi kullanmasını, üzerine düşen görevleri öğrenciye yaptırmasını ve yükselme kriterlerini tamamlayabilmek için öğrenciden faydalanmasını etik dışı davranış olarak nitelendirmektedir.

Örneğin bir öğrenci bu konudaki görüşünü "*Danışmanım doktora sürecinde beni kullandı. Çünkü o profesör olacaktı ve danışmanlık yaptığı bir öğrenci olması gerekiyordu. Bu süreç boyunca benim doktora mı uzattı kendi yararı için yükselmek için.* [A3]" şeklinde dile getirmiştir.

Bir başka öğrenci "*Danışmanım proje yapmak istedi. Bu benim mesleğim için çok önemli bana yardım eder misin dedi. Ben kenardan katkı sağlayacağımı düşündüm olay öyle olmadı. Olayın içinde tek ben vardım. Özetle her şey bana kaldı.* [A5]" şeklinde dile getirmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Lisansüstü düzeyde öğrenim gören öğrencilerin danışmanı ile olan ilişkilerinde etik dışı davranışlar olarak nitelendirdiği davranışları ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bu çalışmada öğrencilerin nitelendirdikleri etik dışı davranışlar; tutum ve davranışlar, mesleki sorumluluk ve bilimsel yanıltma ve faydalanma olmak üzere toplam 3 tema altında gruplandırılmıştır.
İlk tema olan tutum ve davranışlar teması kapsamında öğrenciler, danışmanlarının tez ve seminer konusu seçme hakkı tanımadığını, ilgi dışı konularda çalışması yönünde zorladığını, psikolojik baskıya maruz bıraktığını, küçümsediğini, özel hayatına müdahale ettiğini, özerkliğine saygı göstermediğini ve ayrım yaptığını belirtmişlerdir. Bu tür davranışlar öğrenciler tarafından etik dışı davranış olarak kabul edilmektedir. Çalışmalarda etik dışı davranışlara ilişkin öne çıkan görüşler, öğrenciyi önemsememe, öğrenciler arasında ayrım yapma, kişisel yakınlık ve ilişkiler kurma, not vermeyi öğrenciye karşı güç olarak kullanma (Aydın vd., 2014), öğrenciye karşı saygısızlık ve küçümseyici tavırlarda bulunma (Kumral, 2009; Dinç ve Gizir, 2019) olarak ortaya konulmuştur. Yaşanan bu tür sorunların üstesinden gelinmesi noktasında danışman ve öğrenci arasındaki ilişkinin profesyonelliğe dayalı karşılıklı güven ve samimiyet içinde olması önemlidir. Ayrıca, lisansüstü eğitim sürecinde danışmanın, öğrencinin tez konusunu seçme aşamasında baskı kurmaması, yol gösterici olması ve öğrencinin kendi ilgi alanında çalışması yönünde desteklemesi gerekmektedir. Aksi halde öğrencinin çalıştığı konuya yönelik ilgisi azalır.

Mesleki sorumluluk teması kapsamında öğrenciler, danışmanlarının kendilerini yenilemediğini ve alanlarında yeterli olmadığını, görüşme için zaman ayırmadığını, maillerine zamanında bakmadığını, bilimsel çalışmalarına yeterli geri dönüt vermediğini belirtmişlerdir. Danışmanların mesleki sorumluluklarını yerine getirmesi önemli bir etik sorumluluktur (Aydın, 2016). Öğrencilerine zaman ayırmayan, hızlı ve yeterli geri bildirim vermeyen danışman öğrencinin çalışma isteğinin azalmasına neden olmaktadır (Sever ve Ersoy, 2017). Yapılan çalışmalarda, öğretim elemanlarının etik sorumlulukları arasında kendi alanlarında yetkin olma ve yeni gelişmeleri takip etme (Kuther, 2003), güncel ve doğru bilgileri aktarma, pedagojik yetkinliğe sahip olma ve öğrencileri geçerli ölçütlerle değerlendirme yer almaktadır (Murray vd., 2007).

Bilimsel yanıltma ve faydalanma teması kapsamında öğrenciler, danışmanlarının kendilerinden güncel olmayan verileri güncel gibi sunmasını, yalan kaynak göstermesini, veri

toplama sürecinde hileye başvurmasını, işine yarayacak ödev vermesini, yayın yapma ve yükselme kriterlerini tamamlayabilmek için kendilerinden faydalanılmasını etik dışı davranış olarak belirtmişlerdir. Danışmanlar tarafından dayatılan bu tür etik dışı davranışlar, öğrencilerin bilime ve akademik dünyaya olan inancını sarsmakta ve onları etik olmayanı normal olarak görmeye yönlendirmektedir.

Löfström ve Pyhältö (2014) doktora eğitiminde yaşanan etik sorunlar üzerine yaptıkları çalışmada, öğrenci danışman ilişkisinde karşılaşılan etik sorunların; sömürü, suistimal, istismar, yetersiz destek, öğrenci refahına yönelik tehditler, yetersiz denetim, saygısızlık, eşitsizlik, haksız yazarlıktan oluştuğu sonucuna ulaşmışlardır. En yaygın karşılaşılan etik sorun türünün ise öğrenci refahına yönelik tehditler olduğunu belirtmişlerdir. Bu sorunlar, öğrencilerin durumlarına karşı danışmanların anlayışlı bir tutum sergilememesinden kaynaklanmaktadır.

Çalışmamız, Yükseköğretim kurumları etik değer ve ilkeleri yönergesine ve üniversitelerin taahhütlerine rağmen akademik ortamlar içinde etik ihlallerin gerçekleşebileceğini göstermektedir. Üniversitedeki öğretim üyelerinin etik yönergelerin farkında olması ve etik sorumluluklarını bilmesi oldukça önemlidir. Danışman, öğrencilerini dürüstlükle denetlemeli ve onlara etik konularda yol göstermeli, iyi bir rol model olmalıdır.

Gerçekleştirilen çalışma, 1 yüksek lisans ve 9 doktora öğrencisi olmak üzere toplam 10 öğrenci ve bu öğrencilerin danışmanı ile olan ilişkilerine yönelik deneyimlerine dayalı görüşleri ile sınırlıdır.

Etik dışı davranışların giderilmesine yönelik öğrenci önerileri

Danışmanlık etiği için kurul oluşturulması, öğrencilere yeterli ilgi ve zamanın tanınması için danışmanın sorumluluğundaki öğrenci sayısının azaltılması, araştırmaya katkı sağlamadan yazarlık edinilmesi ve öğrenciden faydalanmanın önlenmesinde bağımsız kurul/kurumlar oluşturulması, lisansüstü eğitimde yapılan çalışmalarda hocaların geri bildirim ve katkı sağladıklarının denetiminin sağlanması bu sorunların ortadan kalkması için önemli rol oynayabilir.

Araştırmacıların önerileri

Her üniversitenin kendi bünyesi içinde danışmanlık etiği kurulları oluşturulması ve danışmanların her dönem denetlenmesi, öğrencilere lisansüstü eğitime başladıklarında danışmanın görev ve sorumluluklarına ilişkin kitapçıkların verilmesi ve buna ilişkin seminerler düzenlenmesi böylece öğrencilerin bilinçlendirilmesinin sağlanması, danışmanlık etiği ihlallerinin yeterince cezalandırılması ve etiğe önem veren bir araştırma ortamının oluşturulmasının önemli olduğu söylenebilir.

Bu araştırma sadece lisansüstü düzeyde öğrencilerin danışmanı ile olan ilişkilerinde yaşadıkları etik dışı davranışlara yönelik görüşleri belirtmektedir. Bir sonraki araştırmalarda danışmanların, fakülte yöneticilerinin ve idari personelinin de görüşleri incelenebilir**.**

Destek ve Teşekkür

2-3 Mayıs 2020/Ankara, Türkiye'de gerçekleştirilen 1.Uluslararası Etik Kongresinde Sözel Bildiri olarak sunulmuştur.

Çatışma Beyanı

"Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar/çatışma beyanımız olmadığını ifade ederiz"

Yayın Etiği Beyanı

Bu araştırmanın planlanmasından uygulanmasına, verilerin toplanmasından verinin analizine kadar olan tüm süreçte "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Çalışmanın yazım sürecinde bilimsel etik ve alıntı kurallarına uyulmuş, toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

KAYNAKÇA

Aydın, İ. (2016). *Akademik Etik.* Pegem Atıf İndeksi.

Aydın, İ., Alkın-Şahin, S., ve Demirkasımoğlu, N. (2014). Üniversitelerde Karşılaşılan Etik Dışı Davranışlara İlişkin Akademisyen Görüşleri. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (43).

Cox Jr, G. H. (2000). The ethics of graduate and professional advising. J. Bowman, D. Menzel (Ed.), *Teaching ethics and values in public administration programs.* New York: State University of New York Press.

Creswell, J. W. ve Creswell, J. D. (2017). *Research design: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage Publications.

Deniz, Ü. (2019). Lisansüstü Eğitimde Gizli Kriz: Öğrenciler Neden Okulu Terk Ediyor?. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *48*, 61-83.

Dinç, R. G., ve Gizir, S. (2019). Öğrencilerin Bakış Açısından Öğretim Elemanlarının Sınıf Içindeki Etik Dışı Davranışları. *Yükseköğretim Dergisi*, *9*(1), 29-39.

Kohlfeld, X. X., Lutz, D. J. ve Boon, A. T. (2019). Ethicality of advisor motives in academic advising: faculty, staff, and student perspectives. *Journal Of Academic Ethics*, 1-14.

Kumral, O. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğretim Elemanlarının Davranışlarına Yönelik Algıları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *25*(25), 92-102.

Kuther, T. L. (2003). A profile of the ethical professor: student views. *College Teaching*, *51*(4), 153-160.

Lovitts, B. E. (2002). *Leaving The Ivory Tower: The Causes And Consequences Of Departure From Doctoral Study*. Rowman & Littlefield Publishers.

Löfström, E. ve Pyhältö, K. (2014). Ethical issues in doctoral supervision: the perspectives of phd students in the natural and behavioral sciences. *Ethics & Behavior*, *24*(3), 195-214.

Luna, G., ve Cullen, D. L. (1998). Do graduate students need mentoring? *College Student Journal, 23(3), 322–330.*

Lyons, W., Scroggins, D. ve Rule, P. B. (1990). The mentor in graduate education. *Studies İn Higher Education, 15(3), 277–285.*

Manathunga, C. ve Goozée, J. (2007). Challenging the dual assumption of the 'always/already'autonomous student and effective supervisor. *Teaching İn Higher Education*, *12*(3), 309-322.

Murray, H., Gillese, E., Lennon, M., Paul Mercer, P., ve Robinson, M. (2007). Ethical principles in university teaching in teaching at The University of Manitoba. *University of Manitoba: Black Bar Series, Pub*.

Nettles, M. T. Ve Millett, C. M. (2006). *Three magic letters: Getting to Ph. D*. JHU Press.

Núñez, J. C., Rosário, P., Vallejo, G. ve González-Pienda, J. A. (2013). A longitudinal assessment of the effectiveness of a school-based mentoring program in middle school. *Contemporary Educational Psychology*, *38*(1), 11-21.

Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri.* Ankara: Pegem Akademi.

Sever, I., ve Ersoy, A. (2017). Araştırma Görevlilerinin Gözünden Danışmanlık ve Doktora Süreçleri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi-Journal of Educational Sciences Research, Uluslararası E-Dergi*, *7*(1), 183-202.

Thomas, L. (2002). Student Retention İn Higher Education: The Role of İnstitutional Habitus. *Journal Of Education Policy*, *17*(4), 423-442.

Yıldırım A. ve Şimşek H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, K. (2019). Danışmanlık, Jüri Üyeliği, Editörlük, Hakemlik ve Etik. Kürşad Yılmaz- Recep Serkan Arık (Editörler), *Bilim ve Araştırma Etiği*. (Ss.138-153). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Yök (Yükseköğretim Kurulu). (1981). Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği. Retrieved From Https://Www.Mevzuat.Gov.Tr/Mevzuatmetin/1.5.2547.Pdf.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The increase in the rate of students graduating from undergraduate programs in recent years, along with the need for more qualified people in business life, has led to an increasing interest in graduate education. Postgraduate education, which enables the training of qualified people with specialization skills in a certain field, includes master's and doctoral education at the higher education level.

Students who start their graduate education find themselves in new roles and expectations while adapting to the academic world they are involved in. In this educational process, it is important that students adapt to the academic community and support their academic and social development through mentoring and advisoring (Aydın, 2016, s.115).

Advisoring is a process in which a lecturer at the university guides his student in academic (course, project or thesis process) and non-academic areas (business and social life) (Nunez et al., 2013). The advisor-student relationship is an important part of graduate education (Luna & Cullen, 1998) and the advisor is one of the most important people with whom students will interact during their graduate education (Nettles & Millett, 2006).

Advisoring in graduate education is of critical importance for the emotional and psychological state of the student, as well as for his professional development. The obligation of the consultants to fulfill the conditions of appointment and administrative duties cause some negligence or abuse in fulfilling their advisoring duties. For this reason, advisoring ethics has an important place in academics, which is one of the occupational groups in which the issue of ethics is most discussed. It is important to reveal the reasons for the unethical behaviors that graduate students experience in their relations with their advisors and to conduct research that offers solutions to prevent these behaviors. The aim of this study is to reveal the behaviors that graduate students describe as unethical behaviors in their relations with their advisors.

Method

A total of 10 (6 male, 4 female) students, including 1 master's and 9 doctorate students from 5 different universities, participated voluntarily in the research in which qualitative research approach and case study design were used.

Research data were collected by semi-structured individual interview technique. Participants were informed about the purpose, content and method of the study and volunteers for the study were included in the study. The interviews lasted an average of 35 minutes.

All of the data were analyzed by content analysis. Content analysis is to gather similar data within the framework of certain concepts and themes and to organize and interpret them (Yıldırım & Şimşek, 2003).

Findings

As a result of the analysis of the data, the findings were classified under 3 themes. These; attitudes and behaviors, scientific deception and exploitation, and professional responsibility.

In the theme of attitudes and behaviors, the participants described that some advisors discriminated, did not respect themselves, put pressure on them and engaged in disturbing

behaviors and described these attitudes and behaviors as unethical behavior. In the theme of professional responsibility, the participants described not contributing to the scientific development of their advisor, being inadequate in their fields, not being interested enough and not giving enough feedback as unethical behavior. In the theme of scientific deception and exploitation, the participants described it as unethical behavior when their advisors directed their students to scientific deception and abused the student for their own benefit.

Conclusion and Discussion

The unethical behaviors that students encounter in their relations with their advisors in graduate education are grouped under a total of 3 themes: attitudes and behaviors, professional responsibility and scientific deception and exploitation.

These data are in line with the findings of other investigators (Kumral, 2009; Aydın et al., 2014). Löfström and Pyhältö (2014) in their study on ethical problems in doctoral education, found that ethical problems encountered in student-advisor relations; exploitation, abuse, abuse, insufficient support, threats to student welfare, insufficient supervision, disrespect, inequality, unfair authorship.

They stated that the most common type of ethical problem is threats to student welfare. The reason for these problems is that the advisors do not show an understanding attitude towards the students' situations. In our study, unethical behaviors are observed in academia, despite the higher education institutions' ethical values and principles. It is necessary to reveal these unethical behaviors and present them to the academic community. It is very important for consultants to be aware of ethical guidelines and to know their ethical responsibilities. The advisor should supervise her students with integrity, guide them in ethical matters and be a good role model.